

Základní škola a mateřská škola Osová Bítýška

KONCEPCE MINIMÁLNÍHO PREVENTIVNÍHO PROGRAMU PRO SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÉ JEVY

Vypracovala: Mgr. Marcela Hořínková

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM (MPP)

Školní rok: 2024/2025

Školní metodik prevence: Mgr. Marcela Hořínková

Preventivní program vypracovává metodik prevence ve spolupráci s ostatními pedagogickými pracovníky

Preventivní program je zaměřen na všechny žáky 1. - 9. ročníku základní školy, se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, k dětem s poruchami učení a chování a k dětem s lehkým mentálním postižením. U pedagogů je další vzdělávání zaměřeno na celý tým.

Základem našeho preventivního působení v MŠ bude vytváření sociálních kompetencí dětí, kdy si děti budou prostřednictvím prožitkového učení osvojovat schopnost rozhodovat se, volit z více alternativ, nést za svou volbu odpovědnost a poznávat její důsledky.

OBLASTI ZAMĚŘENÍ PROGRAMU:

1. Pedagogický sbor
2. Žáci školy a MŠ
3. Rodiče
4. Metodická část

Ad. 1. PEDAGOGICKÝ SBOR

- 1.1. Podílí se na realizaci PP v rámci vyučování i při aktivitách mimo vyučování.
 - v rámci vyučování zařazovat vhodná témata ve všech vyučovacích předmětech, zvláště pak v občanské výchově, výchově ke zdraví, rodinné výchově, přírodopisu, českém jazyce, výtvarné výchově, chemii, přírodovědě, vlastivědě, prvouce, tělesné výchově, osobnostně sociální výchově v 5. a 8. ročníku
 - formy: výklad, rozhovor, názorné ukázky, interaktivní programy, diskuse, využití odborné literatury, internetu, beseda s odborným pracovníkem, motivační programy, sociální hry, hraní rolí, trénování odmítnutí drogy...

- v rámci zájmových činností – provádět činnost na podporu zdravého životního stylu, ochrany zdraví a podporovat v činnostech vzájemnou kooperaci a spolupráci, podporovat zdravé klima třídy nebo pracovní skupiny
- vyplňovat volný čas žáků
- zařazovat tyto otázky prevence cíleně do třídnických hodin

1.2. Školení pedagogických pracovníků

V rámci porad seznamovat se stavem prevence na naší škole

- s akcemi, které na škole probíhají nebo budou probíhat
- informacemi o akcích v rámci oblasti
- informacemi o celorepublikových akcích
- účast pedagogických pracovníků na seminářích zaměřených na problematiku zvládnutí zátěžových situací ve výuce

Ad. 2. ŽÁCI ŠKOLY

2.1. Žáci

- jsou seznamováni se škodlivostí drog, kouření, kriminality a sociálně patologickými jevy v rámci vyučování
- v rámci zájmových útvarů mají možnost trávit smysluplně čas a zabývat se různorodými činnostmi (kroužky, nepovinné předměty, stolní tenis, činnost knihoven..) zúčastnit soutěží školního, okresního ...charakteru
- spolupodílí se na vytváření školního prostředí v rámci práce školního parlamentu (výzdoba školy, udržování pořádku na škole, zlepšování klimatu třídy i celé školy, spolupráce se SJ)
- jsou vedeni ke spoluodpovědnosti
- zúčastní se besed a výukových programů zaměřených na témata, která jsou v souladu s plněním preventivního programu

ad. 3. SPOLUPRÁCE S RODIČI

- seznamovat rodiče v rámci třídních schůzek s touto problematikou
- řešit problémy se žáky individuálně, citlivě, v rámci schůzek SR, individuálních schůzek, popř. při jednání v ředitelně školy
- poskytovat rodičům dostupnou literaturu, doporučit rodičům vhodného odborníka (psycholog, speciální pedagog, etoped....)
- v případě potřeby (společně se školou) spolupracovat s kurátory pro naši oblast

ad. 4. MATERIÁLNÍ VYBAVENÍ

- v učitelské i žákovské knihovně – literatura je k dispozici dle výpůjční doby
- odebírání časopisu „Prevence“
- propagační materiály a literatura týkající se drog a sociálně patologických jevů
- výukové filmy (preventivní filmy)
- vypůjčování materiálů (popř. videozáznamů) - lze dohodnout i spolupráci s některými institucemi působící v našem okolí

.....
 Vypracovala: Mgr. Marcela Hořínková
 Školní metodik prevence

.....
 Mgr. Milan Malý
 ředitel školy

KONCEPCE MINIMÁLNÍHO PREVENTIVNÍHO PROGRAMU

Školní rok 2024/2025

Cílem primární prevence je zvýšení odolnosti dětí a mládeže vůči sociálně patologickým jevům, snížení rizika vlivů, které narušují zdravý osobnostní a sociální vývoj mládeže, u návykových látek a gamblerství rovněž snižování jejich dostupnosti. Účinná prevence musí dále ovlivnit chování dětí a dospívajících ve smyslu podpory zdraví a nabízet hodnotné volnočasové aktivity.

Zaměřit se na důkladnou prevenci rizikového chování u žáků, prioritně na předcházení rozvoje rizik, které směřují zejména k rizikovým projevům v chování žáků (agresivní chování, rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, intolerance, antiseminismu, extremismu, rasismu a xenofobie, homofobie, netolismus - virtuální drogy (počítače, televize, video, internet násilí,...delikventní chování – krádeže, vandalismus, sprejerství...záškoláctví, závislostní chování, rizikové sportovní chování, prevence úrazů, rizikové chování v dopravě, spektrum poruch příjmu potravy, negativní působení sekt, sexuální rizikové chování.

Volnočasové aktivity žáků rozvíjíme nabídkou činností a aktivit, které vedou ke smysluplnému využití volného času, pomáháme žákům se zvládnutím školních povinností. Spolupracujeme se střediskem volného času Velké Meziříčí Dóza.

Činnost školní i obecní knihovny : půjčování knih
literární dny, besedy
soutěže s literární tematikou
projekt „Čtenářská dílna“
vyhledávání informací prostřednictvím Pc

Činnost učebny výpočetní techniky mimo vyučování: individuální práce na Pc
vyhledávání informací na internetu

Řešení využití přestávek: nabídnou dětem dle jejich zájmu různé aktivity
- stolní tenis, basketbal, míčové hry, cvičení se švihadly
- stolní hry a stavebnice
- pobyt venku
- podporovat zdravý životní styl (pitný režim, větrání, relaxace, tělovýchovné chvílky v průběhu vyučovací hodiny, projekt „Školní mléko“, „Ovoce do škol“

Mezi priority tohoto programu patří: včasné odhalování specifických poruch učení a chování, metody aktivního učení, poradenská činnost. **PREVENCE** - zvýšení odolnosti dětí a mládeže vůči sociálně patologickým jevům. Podpora zdravého životního stylu a zaměření se na prevenci dětských úrazů.

Při začleňování tohoto programu do tematického plánu se lze opřít o několik zásad efektivní prevence:

- aplikování preventivních aktivit v dostatečně raném věku
- věkově přiměřené, různorodé a aktivizující metody (kresby, koláže, výroba plakátů a letáků, diskuse o případech uvedených v médiích)
- využívání kooperace nejen mezi vrstevníky, ale i věkově odlišných věkových skupin žáků
- nabízení pozitivních alternativ chování a životních cílů
- využívání peer-prvků
- výcvik sociálně psychologických dovedností včetně odmítání nabídky, dovedností v sociální komunikaci, zvládnutí sociálních vztahů a stresových situací žáků
- nabídka školních i mimo školních aktivit pro smysluplné využívání volného času dětí i dospívajících
- aktuálnost a pravdivost poskytovaných informací
- informování o poradenských možnostech
- sledování efektivity opatření
- důsledné a soustavné vzdělávání žáků v oblasti zdravého životního stylu
- utváření postoje ke společnosti, zdravému životnímu stylu a speciálně ke zneužívání drog u žáků
- vytvoření výstavek prací žáků s protidrogovou tematikou
- aktivní zapojování žáků do výuky – např. ankety, možnost uspořádání jednorázových akcí (soutěže, turnaje, apod.)
- skupinová práce ve vyučování
- možnost projektového vyučování

Mateřská škola

Cíle preventivního působení: a/ posilování sebedůvěry

b/ seberozvíjení

c/ prevence dětských úrazů

d/ zlepšování spolupráce s rodiči

Jsou rozvíjeny například tyto kompetence žáků: navazování zdravých vztahů s ostatními, komentování zážitků, rozhodování o svých činech, přirozená komunikace, uvědomování si práv, přijímání kompromisů, přijímání osobnostních odlišností, osvojování základních společenských návyků, začleňování mezi vrstevníky, dodržování pravidel, osvojování dovednosti říci ne, zvládání základních pohybových dovedností, vést k rozpoznávání určitých rizik.

Školní družina

Cíle preventivního působení: a) všestranný rozvoj osobnosti žáka

b) navozování příznivého klimatu ve třídě

c) prevence školních úrazů

d) široká nabídka volnočasových aktivit

e) etická, ekologická výchova

Jsou rozvíjeny například tyto kompetence žáků: navazování zdravých vztahů s ostatními, dodržování pravidel, základní hygienické návyky, osvojování základních sociálních dovedností a společenských návyků, využití volného času, nebezpečí dětských úrazů, znalost nebezpečí užívání alkoholu a návykových látek.

Tematický plán zaměřený na prevenci sociálně patologických jevů I. stupeň základní školy

Primární prevence v rámci jednotlivých vyučovacích předmětů

I.stupeň

Primární prevenci na prvním stupni má na starosti třídní učitel. S jednotlivými tématy se děti setkávají především v prvouce, přírodovědě, vlastivědě a osobnostně sociální výchově. Při výuce lze využít různých metod, např. výklad, předávání informací, samostatnou práci, skupinovou práci, projektové vyučování, dramatickou výchovu nebo využít materiály školy z oblasti primární prevence.

V rámci ŠD dochází též k plnění mnoho cílů PP.

Zaměření na mladší školní věk

- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- osvojování a upevňování základních návyků v rámci hygieny, životosprávy
- sdělení základních informací z oblasti prevence experimentování s alkoholem a cigaretami
- prevence školních úrazů, rizikového chování v dopravě a při sportovních aktivitách
- základy etické a právní výchovy
- zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení
- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- předcházení záškoláctví a neplnění školních povinností
- soustředěnost na včasné diagnostikování soc.-patologických problémů ve třídních kolektivech
- důraz na spolupráci s rodiči, připomínání nebezpečí netolismu, sebepoškozování....
- široká nabídka volnočasových aktivit
- ekologická výchova
- návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, besed apod. Účast v soutěžích výtvarných, sportovních, zdravotnických, dopravních atd.

1.třída

osobní bezpečí
základní zásady mezilidské komunikace, nebezpečí šikany
vztahy v dětském kolektivu
každý člověk je jiný
základní hygienické návyky, podpora zdravého životního stylu
využití volného času
nebezpečí dětských úrazů – doprava, elektrické spotřebiče, manipulace s nevhodnými předměty, pády, koupání
rodina, jako bezpečné místo
nebezpečí alkoholu a kouření, odmítání drogy - nácvik

Program „ Normální je nekouřit“ - program podpory zdraví a prevence kouření pro mladší školní věk .

2.třída

lidské tělo
zdraví a jeho ochrana, hygiena
zacházení s léky, návykové látky a zdraví, působení reklamy
režim dne, správná výživa
vztahy mezi lidmi, nebezpečí sexuálního obtěžování
chování v krizových situacích, kde hledat pomoc (rodina, linky bezpečí)
záškoláctví a neplnění školních povinností

Program „Normální je nekouřit“ “- program podpory zdraví a prevence kouření pro mladší školní věk.

3.třída

pojmy z oblasti prevence, sexuální výchovy a drogové závislosti
zdraví a jeho ochrana, prevence dětských úrazů
lidé kolem nás, multikulturní výchova
využívání volného času
ochrana proti obtěžování cizí osobou
nevhodná komunikace formou multimédií, nebezpečí netolismu

Program „Normální je nekouřit“ “- program podpory zdraví a prevence kouření pro mladší školní věk.

4.třída

lidské tělo, odlišnost mezi pohlavími
životospráva a důsledky nevhodných návyků, prevence poruch příjmu potravy
využívání volného času, ochrana před úrazy (i v dopravě)
pojmy drogová závislost, a sexuální výchova
sebezpoznání, sebedůvěra – posilování praktickým nácvikem

vztahy v dětském kolektivu
odmítat poškozování věcí, vandalismus

Program „Normální je nekouřit“ – program podpory zdraví a prevence kouření pro mladší školní věk.

5.třída

domov, rodina, důvěra, vztahy, funkce rodiny
léčivé a návykové látky (nově včetně nikotinových sáčků)
vztahy v dětském kolektivu - koordinovat vztahy ve třídě – možnost sociometrického šetření komunikace
poznatky o negativních vlivech tabáku a alkoholu
puberta
nebezpečí při komunikaci s cizími osobami
nevhodná komunikace formou multimédií, kyberšikana, netolismus

Program „Normální je nekouřit“ - program podpory zdraví a prevence kouření pro mladší školní věk.

Znalostní kompetence žáků 1. stupně

Po pěti letech děti

- definují rodinu jako zázemí a útočiště
- zvládají rozdíly v komunikaci s dětmi a dospělými
- znají základní sociální dovednosti
- -umí se chránit před cizími lidmi
- znají základní zdravotní návyky
- -dokáží si správně zorganizovat svůj volný čas (různorodě)
- umí rozlišit léky a návykové látky
- znají přesné informace o alkoholu, tabáku a dalších návykových látkách
- chápou následky užívání návykových látek
- dokáží odmítnout nabídku neznámé osoby
- dokáží rozpoznat případné nebezpečí úrazu, delikventního chování
- dokáží reagovat v krizových situacích

II. stupeň základní školy

V centru pozornosti stojí výchova ke zdravému životnímu stylu, dále se lze zaměřit na rozvíjení etického a právního vědomí a občanských postojů, rozpoznání rizik delikventního chování, rizikového chování v dopravě i při sportech, negativního působení sekt, interpersonální agresivní chování

Navrhovaná témata:

6. ročník

Zdraví

- režim dne /seznámit žáky se zásadami vhodné přípravy na vyučování, plánování učení, organizací vlastního času a zařazováním vhodných pohybových aktivit, smysluplného trávení volného času /
- obrana proti stresu-motivace k bezpečnému sportu a pohybu
- sebepečování

Osobnostní výchova

- vzájemné poznávání žáků ve třídě a formování skupiny
- začlenění nových žáků do komunity třídy
- vytváření pravidel chování ve třídě
- možnosti nenásilného řešení konfliktů
- mezilidské vztahy / v modelových situacích se zaměřit na chování podporující dobré vztahy, respektování a podporu druhého, schopnost vidět svět očima druhého, schopnost pomoci druhému člověku /
- komunikace / nácvik bezpečné komunikace s vrstevníky a neznámými lidmi, nácvik asertivní komunikace, nácvik komunikace v různých situacích (odmítání, prosba, přesvědčování, vyjednávání,...)/

Auto-destruktivní závislosti

- návykové látky / tabák (včetně nikotinových sáčků) a alkohol – rizika, prevence, hledání lepších možností/
- peer – program /nácvik dovedností odmítání drog, ovlivnění postojů k návykovým látkám, hledání pozitivních životních cílů /
- informace o ostatních návykových látkách

Osobní bezpečí

- chování v různých prostředích, ochrana zdraví při různých činnostech
- bezpečnost v dopravě
- komunikace s neznámými lidmi, asertivní komunikace

7. ročník

Zdraví

- zdravá výživa, zásady zdravé výživy
- sexuální výchova (ochrana před nemocemi přenosnými pohlavním stykem)
- volný čas – možnosti, jak vhodně trávit volný čas

Auto-destruktivní závislosti

- příprava peer – aktivistů a jejich práce
- drogy / vznik závislosti, její léčení, centra odborné pomoci, informace o návykových látkách a jejich nebezpečí /
- nácvik způsobů odmítání drog / v modelových situacích /

Komunikace

- neverbální a verbální komunikace / žáci se učí vyjadřovat svoje pocity a postoje s cílem posílit své sebevědomí /
- asertivní komunikace a chování - komunikace s vrstevníky

- vliv party / ochrana před manipulativním působením vrstevníků
- reklama / vliv reklamy na člověka, reklamní triky, negativní vliv reklam propagujících alkohol a tabákové výrobky /
- procvičování způsobů těšného volání s linkou důvěry, policií, ..

8. ročník

Zdraví

- péče o zdraví / zdravotní výchova, osobní hygiena, zásady první pomoci včetně nácviku první pomoci/
- duševní hygiena / seznámení se způsoby ochrany duševního zdraví, nácvik relaxace, předcházení stresu /
- poruchy příjmu potravy / bulimie a anorexie /
- sexuální výchova / rozhodování v oblasti sexuálního života, sexuální deviace a ochrana před deviantními jedinci, postoje k sexualitě a sexuálnímu chování /

Auto-destruktivní závislosti

- patolog. hráčství / vznik závislosti, prevence /
- drogy / legislativní omezení a postihy ve vztahu k nákupu, držení a distribuci drog, způsoby pomoci při otravě návykovými látkami, návykové látky a rizikové skupiny populace /

Osobnostní výchova

- tolerance k etnickým skupinám, předcházení rasizmu a xenofobie
- základní lidská práva, práva dítěte (Úmluva o právech dítěte)

9. ročník

Osobní bezpečí

- nebezpečí působení sekt a jiných náboženských skupin /informace o neznámějších náboženských skupinách v ČR, jejich vlivu na život členů/
- šikana /vhodné způsoby chování a jednání v případě ohrožení, možnosti pomoci, krizová centra/
- deviantní osoby /informace, nácvik způsobů chování/
- řešení konfliktů v mezilidských vztazích /hledání vhodných východisek/
- týrání dětí a žen /možnosti pomoci/

Zdraví

- sexuální výchova /AIDS – způsoby přenosu, léčení, prevence, sexualita a zákon-sexuální obtěžování a znásilnění/
- civilizační choroby a jejich prevence
- cizorodé látky a jedy v potravinovém řetězci
- těhotenství /plánované rodičovství, početí/

Osobnostní výchova

- situace ohrožující zdravý vývoj osobnosti / řešení pomocí modelových situací/
- žebříček hodnot

Znalostní kompetence žáků 2. stupně

- žáci chápou zdraví jako jednotu zdraví tělesného, duševního a sociálního
- umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- vhodně argumentují ve prospěch zdraví
- snaží se o uplatňování zásad zdravého životního stylu
- znají pozitivní vliv duševní hygieny, relaxace a aktivního pohybu na své zdraví
- umí v případě potřeby vhodným způsobem odmítnout nabízenou drogu
- orientují se v zákonech týkajících se zneužívání návykových látek
- umí diskutovat o rizicích zneužívání návykových látek
- umí použít v případě potřeby asertivní komunikaci
- umí nenásilným způsobem řešit neshody mezi spolužáky
- znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých situacích
- ví, kde v případě potřeby hledat odbornou pomoc
- umí komunikovat se službami odborné pomoci
- umí spolupracovat ve skupině
- respektují odlišné názory lidí, jsou tolerantní k rasovým menšinám

Webové stránky s tematikou školní šikany a kyberšikany

<https://www.sosik.cz/kybersikana/>

<https://www.o2chytraskola.cz>

Společenství proti šikaně, www.sikana.org

E-Nebezpečí pro učitele, www.e-nebezpeci.cz

Národní centrum bezpečnějšího internetu, www.ncbi.cz

Kontakty

Sdružení Linka bezpečí (116 111), www.linkabezpeci.cz

Poradna webu Minimalizace šikany, www.minimalizacesikany.cz

Internet poradna, www.internetporadna.cz

Poradna E-Bezpečí - poradenská linka zaměřená na prevenci rizikového chování na Internetu, www.napisnam.cz